

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет культури та мистецтв

Кафедра образотворчого мистецтва і дизайну

**СТВОРЕННЯ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ АРТОБ'ЄКТУ
ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬОГО РОЗПИСУ**

Кваліфікаційна робота (проект)

На здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: здобувачка 13-221М групи

Спеціальності: 023 Образотворче

мистецтво, декоративне мистецтво,

реставрація

Освітньо-професійної програми

Образотворче мистецтво, декоративне

мистецтво, реставрація

Мурашкіна Анна Сергіївна

Керівник к.п.н., доцент Ракович В.В.

Рецензентка: к.п.н., доцентка Алтухова А.В.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Художній розпис акрилом у практиці створення артоб'єктів ..	6
1.1. Сучасні артоб'єкти і досвід їх розпису у техніці акрилу.....	6
1.2. Специфіка опішнянського художнього розпису.....	10
РОЗДІЛ 2. Особливості створення артоб'єкту засобами опішнянського художнього розпису акрилом	16
2.1. Визначення сюжетів для художнього розпису артоб'єкту.....	16
2.2. Етапи створення артоб'єкту з опішнянським художнім розписом у техніці акрилу.....	18
ВИСНОВКИ	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	23
ДОДАТКИ	26
Додаток А.....	26

ВСТУП

Актуальність нашої кваліфікаційної роботи зумовлена тим, що втілює злиття традицій з сучасністю, демонструючи адаптацію традиційних українських мистецьких технік до сучасних засобів і контекстів артоб'єктів.

Вивчаючи процес нанесення опішнянського розпису на нетрадиційні поверхні, такі, зокрема як гільзи з під снарядів, демонструється яким чином вікові культурні практики можуть розвиватися у сучасному світі, транслювати смисли створюючи єдиний мистецький фронт з допомоги нашим захисникам. Опрацювання технічних аспектів художнього розпису акрилом: сумісність матеріалів, підготовка поверхні, грунтовка, лакування роботи тощо, лише покращує розуміння техніки акрилу у поєднанні з різними матеріалами, що сприяє збагаченню теорії матеріалознавства.

Соціальний вплив цього дослідження є глибоким. Через кейс-стаді творчості Тетяни Васенди, Юлії Коваль, Наталії Гмирі, майстринь з Опішнянського художнього ліцею Оксани Северин і Світлани Мотрій та інших художниць, які розписують і реалізують на аукціоні гільзи для підтримки українських воїнів, дослідження підкреслює трансформаційну силу мистецтва у ствердженні ідентичності нації, підвищенні духу опору загарбникам й стимулюванні позитивних змін у громадах. Цей аспект підкреслює ширшу роль мистецтва як каталізатора соціальної активності і філантропії, виходячи за межі своєї естетичної цінності, щоб стати силою значного суспільного впливу.

Застосування при формуванні художнього образу артоб'єкту художніх прийомів опішнянського розпису підсилює актуальність наших дослідницько-творчих пошуків оскільки є важливим джерелом популяризації і вивчення національних традицій, звичаїв і естетичних уподобань українського народу через призму образів праці, народних обрядів у взаємозв'язку із культурною спадщиною.

Зазначені аспекти зумовили обрання «Створення художнього образу

артоб'єкту засобами художнього розпису» темою нашої кваліфікаційної роботи.

Мета дослідження полягає у створенні артоб'єкту з використанням опішнянського художнього розпису акрилом.

Відповідно до мети було визначено **завдання** нашого дослідження:

1. Проаналізувати літературу центровану проблематикою нашого дослідження.
2. Визначити види артоб'єктів відповідно до сучасних трендів.
3. Розглянути особливості опішнянського художнього розпису.
4. Визначити сюжети для художнього розпису артоб'єкту.
5. Розкрити етапи формування художнього образу артоб'єкту засобами опішнянського розпису акрилом.

Об'єкт дослідження: процес виконання творчої роботи у техніці акрилу.

Предмет дослідження: особливості формування художнього образу артоб'єкту засобами опішнянського розпису акрилом.

Методи дослідження: аналіз – для дослідження виразних можливостей акрилу при створенні опішнянського розпису артоб'єкту; історичний аналіз – для огляду історії формування та розвитку опішнянського розпису, включаючи методи та техніки використання акрилових фарб; метод синтезу – для поєднання художнього образу з технічними засобами роботи в техніці акрилу; технічний метод – можливостей та застосування техніки акрилового живопису при створення артоб'єкту.

Апробація результатів дослідження. Результати нашого дослідження, які відображені у статті «Опішнянський художній розпис як образ Української культури», були включені до альманаху «Магістерські студії». Ця стаття була представлена на XII Усеукраїнській науково-практичній конференції здобувачів і молодих учених «Зарубіжна та українська культура: питання теорії, історії, методики», яка відбулася 26 квітня 2024 року.

Структура роботи: структура пояснювальної записки до кваліфікаційної роботи містить вступ, два розділи з двома підрозділами, висновки та список використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ХУДОЖНІЙ РОЗПИС АКРИЛОМ

У ПРАКТИЦІ СТВОРЕННЯ АРТОБ'ЄКТІВ

1.1 Сучасні артоб'єкти і досвід їх розпису у техніці акрилу

Розкриваючи різноманітність артоб'єктів для розпису у техніці акрилу, важливо звернути увагу спектр матеріалів, що можна використати у якості поверхні для мистецького твору. Це включає не лише традиційні основи під живопис, а й керамічні вироби, текстильні матеріали, дерев'яні панелі, скло, пластик і навіть металеві поверхні. Кожен з цих матеріалів має свої унікальні властивості, що впливає й на спосіб застосування акрилових фарб, їх текстури і фінального вигляду.

Терміном «артоб'єкт» «...позначають нові прояви в сучасних напрямках мистецтва й дизайну, яким властиве переважання мистецької, художньої функції над утилітарною [7, с. 164].

О. Д. Кузьменко подає таке визначення: ««арт-об'єкт» – це будь-який незвичайний предмет. Основною, відмітною функцією арт-об'єктів є залучення уваги та візуальна взаємодія із глядачем» [8, с. 86].

О.С. Ременяка наголошує на хисткості дефініції «арто'бєкт», який «можна визначити як конкретну форму мистецтва доби постмодерну, що як троп використовує побутові предмети, а також як своєрідну метамову нашого часу, себто мову формальних символів» [16, с. 62].

О.П. Чумаченко у своїй науковій роботі робить такі узагальнення: «Артоб'єкт виконує відповідні функції, основною є візуалізація об'єкта й повернення до нього емоційної уваги глядача. Головною особливістю артоб'єкта є відсутність канону або якихось правил у процесі створення.... Головне – ідея, яку митець доносить до реципієнта» [21, с. 14].

«Арт-об'єкти руйнують кордони між мистецтвом та навколишньою дійсністю, інтенсивно залучаючи до дії соціум» [16, с. 64].

Виразними артоб'єктами є роботи художниці Тетяни Васенди (додаток А, рис. А.1). Завдяки її зусиллям на підтримку українських воїнів зібрано близько 70 тисяч гривень. Особливе значення для художниці мають її «Лелеки». Художниця зазначає: «Моя мета – надихнути тих, хто в тилу, робити все, що в наших силах, адже воїни боронять наш край ціною власного життя» [9].

Біженка з Криму Юлія Коваль поділилася своїм досвідом створення артоб'єктів з відстріляних гільз. Художниця брала участь у проєкті «Трансформація зброї», у якому волонтери знаходять військові артефакти перетворюючи їх на артоб'єкти. Розпис артефактів війни включає багато складних факторів. На фарбування, наприклад, витрачають значно менше часу, ніж на підготовку. Можна зрозуміти, які суворі умови витримали ці об'єкти – вкриті машинним маслом, землею, побиті та забруднені. Природно, що їх ніхто не потурбувався почистити, а просто зібрали, кинули у мішок й відправили.

Тож, обов'язково слід було підготувати поверхню. Оскільки це метал, малювати безпосередньо на ньому неможливо. Виділяли цілий день виключно на підготовку поверхні, без фарбування. Кожен аспект вимагав очищення, знежирення, ґрунтування, повторного очищення і миття. Згодом, Юлія Коваль брала участь у виставці разом із «Фондом Притули». Виставка тривала близько тижня, протягом якого збирали кошти на благодійність (додаток А, рис. А.3). «Цей артоб'єкт я назвала «Стійка кров». Я хотіла показати, наскільки у нас, українців, стійка кров, що ми готові розмальовувати артефакти, якими нас намагалися знищити» [5].

Членкиня НСХУ Наталя Гмиря співпрацювала з волонтерами, розписуючи гільзи для збору коштів на потреби Збройних сил. Діставши з передової стріляні гільзи великокаліберних снарядів, вона прикрасила їх українською символікою (додаток А, рис. А.2). За один такий артоб'єкт на благодійному аукціоні отримали 10 тис. грн. Крім того, найбільшу пожертву – 20 тис. грн – збрала спільна робота з дітьми Бучі, які відвідали її майстерню.

«Мої роботи розповідають про етнічну культуру, яка є нашою культурною спадщиною, багажем духовних цінностей» – каже майстриня [22].

Майстрині Опішнянського художнього ліцею Оксана Северин та Світлана Мотрій, розписували гільзи і туби від станкових протитанкових гранатометів реалізуючи їх на аукціонах. На виручені кошти для бійців придбали тепловізори, прилади нічного бачення і дрони [19].

18 листопада 2022 року в Києві відкрилася велика виставка «Патріотичний АРТ-плакат у стилі традиційного українського розпису» і перформанс «Мистецтво як зброя». Організаторка запрошувала майстрів долучатися, сподіваючись, що якщо відгукнуться два десятки майстрів – було б добре. У результаті подзвонили понад 320 претендентів, але не всі змогли подати роботи – наприклад, з окупованих територій, з-за кордону. Тож, до акції долучилися понад 200 майстрів з різних куточків країни. Були представлені всі без винятку регіони України. Також надходили роботи з Туреччини, Ізраїлю, Австрії, тощо. В онлайн-музеї організатори змогли представити понад дві сотні робіт у різних техніках на тему української вишивки. Це брошки, сережки, ляльки, картини, кераміка, мозаїка тощо. Кожен з експонатів має свою історію. «Перший проєкт був присвячений відродженню національної спадщини – "ДНК української вишивки авангарду". Мета – просвітницька місія. Хотілось зібрати різні ескізи автентичної вишивки з різних куточків України» [14].

«Сьогодні перенасичення інформаційного поля людини арт-об'єктами вже зробило їх частиною життєвого простору. По суті, об'єкти візуального мистецтва є певними художніми формами, що крім естетичного, набувають утилітарного змісту, зрозумілого широкій публіці» [11, с. 67].

Далі варто розглянути різноманітні форми артоб'єктів, які можуть бути обраними для розпису. Це можуть бути традиційні плоскі полотна, такі як картини або панно, тривимірні предмети, які можуть бути прикрасами приміщень або елементами декору. Наприклад, серед популярних артоб'єктів

можуть бути керамічні вази, статуетки, текстильні панно, дерев'яні панелі з різьбленням, скляні вітражі, або навіть меблі.

«Артоб'єкт, маючи власні художні та функціональні особливості, у творчості сучасних українських художників виступає не лише як нова художня форма, а й засіб комунікації, який поєднує в собі різні матеріали, методи» [21, с. 14].

Не менш важливою є розгляд тематики та стилістики робіт. Трендові артоб'єкти можуть бути виконані в різних стилях – від абстракції та мінімалізму до реалізму й навіть гіперреалізму. «Зараз артоб'єкти спрямовані на цілеспрямоване відображення подій сучасності. Використовуючи мозаїку, скло, метал, залізо, художники створюють шедеври, які емоційно підтримують націю у важкі сучасні часи» [21, с. 11].

Тематика може бути також різноманітною – від пейзажів до абстрактних композицій або соціально-політичних коментарів. Кожен обраний стиль та тематика впливає на естетику і смислове навантаження артоб'єкта, надаючи йому унікальний характер що виражає творчу ідею автора. «Предмет у звабливо-багатозначній дефініції «арт-об'єкта» виконує функцію метафори, літоти та гіперболи сучасного мистецького середовища, готової форми, яка набуває відповідного змісту залежно від мети, яку ставить собі художник чи куратор» [16, с. 61].

Розпис акриловими фарбами відкриває безліч технічних можливостей розпису, які дають художнику можливість експериментувати з текстурою, колоритом і образами. Одна з базових технік – це нанесення фарб мазком. Ця техніка передбачає розведення фарб на палітрі й нанесення їх на полотно за допомогою пензля чи мастихіна. Вона дозволяє створювати різноманітні шари, плавні переходи кольорів. Волонтерка Аліса Шрамко розповідає: «Акрил дуже гарно лягає на металеву поверхню гільз. Майбутні сувеніри не потребують попередньої підготовки. Розписувати може людина з будь-яким рівнем підготовки» [6].

Крім того, акрилові фарби можна використовувати комбіновано з

іншими матеріалами: маркери, олівці, пастель тощо. Це відкриває безліч можливостей для експериментів і створення оригінальних художніх робіт. У світі мистецтва акрилові фарби широко використовуються для втілення різноманітних тем та стилів.

Отже, акрилові фарби відкривають безліч можливостей для творчості й дозволяють художникам виразити себе через різноманітні теми та стилі, від класичних до сучасних, від реалістичних до абстрактних.

Таким чином, у процесі вивчення та аналізу основних видів артоб'єктів сучасності було виявлено різноманітність творчих підходів та художніх технік, які застосовуються для створення вражаючих мистецьких робіт. Зокрема, розглянуті артоб'єкти у вигляді розпису гільзи від снаряду відображають широкий спектр тематик, віддзеркалюючи військову історію, культурні та соціальні аспекти, а також індивідуальні художні витоки.

Зокрема, актуальність мистецтва створення артоб'єктів полягає в його символічному та емоційному заряді. Кожен розпис на гільзі відображає унікальну історію, відданість і патріотизм того, хто його створив. Він може включати символіку національної боротьби, героїзму воїнів, трагічних подій або пам'яті загиблих.

1.2 Специфіка опішнянського художнього розпису

У цьому підрозділі проаналізовано ключові аспекти і ознаки опішнянської кераміки як важливого елементу національного ремісництва України. Висвітлено особливості технічних методів розпису у творчості майстрів Опішні. Дослідження робіт опішнянських майстрів у галузі художньої кераміки привертає увагу не лише в сучасному культурному контексті, а й у історичному аспекті. Аналізуючи їх творчість, ми маємо можливість відчувати глибину традицій нашого народу через призму відображення праці та національних обрядів. Вивчення образів у малярстві

опішнянської кераміки розширює наше розуміння соціокультурної динаміки та національного менталітету в рамках української культурної спадщини.

Різноманітні аспекти опішнянського розпису, включаючи його технічні особливості, традиції та взаємодію з іншими видами народного мистецтва, були предметом досліджень таких науковців, як І. Зарецький, Ю. Лащук, І. Намакштанська, О. Островна, О. Пошивайло, Я. Риженко, Г. Череваня та інші. Зокрема, Олесь Пошивайло досліджував міфологічні аспекти українського гончарства та професійні обряди гончарів у своїй етнографічній роботі про гончарство лівобережної України. Іван Зарецький, Ольга Островна та Яків Риженко зосереджувалися на описі технологічного процесу гончарства та побутових аспектах життя гончарів у Полтавщині. Юрій Лащук розкривав етнографічні деталі повсякденного використання гончарних виробів. Питання технік і особливостей опішнянського розпису залишаються актуальними в контексті підтвердження національної ідентичності.

Творчість опішнянських гончарів проявляється у різноманітності тематичних мотивів, втілених у керамічних виробах. Опішня стала визначним центром керамічного декоративного посуду, поряд з іншими такими містами, як Васильків, Косів і Ужгород. Уже «з 1786 р. близько 200 ремісників виготовляли різноманітний святковий посуд для напоїв: дзбанки, баклаги, барильця, куманці та декоративний посуд скульптурного характеру – баранці, леви, коники, півні тощо, оздоблені квітковим орнаментом» [1, с. 198].

Перша артіль "Художній керамік" з'єднала близько 200 майстрів у 1929 році, хоча загальна кількість гончарів у місцевості складала навіть 3000 осіб. Крім того, у Опішні був організований «керамічний завод, де випускали побутовий та декоративний посуд, скульптурки, іграшки тощо» [1, с. 204].

З 60-х років ХХ століття, на керамічному заводі в Опішні, наряд з традиційним розписним посудом, розпочали виробництво нових керамічних форм: «варанів, левів, биків, коней, кіз віртуозно виготовляють заслужені майстри народної творчості І. А. Білик, В. О. Омельченко, В. А. Біляк...» [1, с. 205].

Д. Єпіхіна робить висновок, що: «своєрідність опішнянської кераміки останнього століття полягає в тому, що вона розвивалася в умовах постійного поповнення давньої місцевої традиції нововведеннями, пов'язаними із зовнішніми впливами» [4, с. 62].

Отже, творчість опішнянських майстрів визначається широким спектром пластичних рішень і постійним художнім вдосконаленням.

Однією з ключових тем у творчості опішнянських гончарів є відтворення різних аспектів праці, яка відображається у керамічних виробках як засіб вираження і символічний зв'язок з трудовими традиціями українського народу. У цих виробках виділяється широкий спектр образів, пов'язаних з ремеслами, повсякденним сільським життям та господарством, що відображає глибокі зв'язки з традиційною культурою і економікою українського села.

Ще однією важливою темою опішнянського розпису є відтворення образів народних гулянь через зображення молодят, музикантів та інших фольклорних персонажів. Ці образи відображають обрядовий контекст і традиції народних свят, підкреслюючи їх важливість у колективній свідомості та культурній спадщині опішнянського народу. «Традиційний опішненський посуд має багатий орнамент, здебільшого рослинний: квіти, грона, колоски, гілки у вигляді букетів та віночків. Характерними рисами є світло-жовтий колір візерунка, виконаний природним кольором глини на червоно-коричневому, білому або зеленому фоні» [13, с. 41].

Техніка розпису, яка використовується у художній кераміці Опішні, також є важливим елементом творчості. Однією з основних технік є фляндрівка [20], яка полягає в обливанні виробів рідкою глиною, а потім розписуванні їх за допомогою резинової груші. Ця техніка дозволяє створювати складні рослинні орнаменти, які естетично поєднують теплі коричневі та червоні відтінки з зеленими та синіми вливаннями. «Особливості керамічного орнаменту впливають з техніки його нанесення, яка полягає в тому, що на виріб, який обертається, наноситься фарба спеціальними

інструментами: різок, спринцівка, квач, накіска, паличка, пензлик, перо» [13, с. 41].

Ще однією характерною технікою є затуплене обливання, яка часто використовується при оздобленні мисок. На початковому етапі обливання, коли глина ще не повністю висухла, біле покриття виробу зачіпається тупим інструментом до червоної глиняної основи. Деякі елементи орнаменту підсилюються коричневим ангобом та глазур'ю різних відтінків. Під час обпалювання фарба розтікається по поверхні кераміки, утворюючи мальовничі геометричні та рослинні мотиви [18].

Увага до деталей, створення текстур та глибоких ліній є унікальною рисою опішнянського розпису. Такі художні техніки, як фляндрівка та затуплене обливання, є свідченням вишуканого сприйняття форми та високого професійного рівня майстрів опішні.

Опішнянська художня кераміка не лише є виразом творчості майстрів, але й глибоко вплетена в культурний контекст України. Вивчення зв'язку між роботами гончарів та культурною спадщиною розкриває низку значущих аспектів. Твори багатьох майстрів Опішні, таких як Юрій Лебішак, Матрона Назарчук, Олександра Селюченко, Василь Поросний, Марія та Григорій Тягун, а також династія майстрів Пошивайлів і Федіра Червінки, відзначаються своєрідною декоративною індивідуальністю [1].

Мистецтво опішнянських майстрів виконує важливу роль у збереженні та передачі традиційних цінностей. Зображення праці, народних гулянь та культурних подій у їх виробках є важливими свідченнями історії та способу життя українського народу. Це виражається не лише у мистецьких деталях, але й у самій концепції виробів, які передають атмосферу та колорит українського села.

Безумовно, опішнянська кераміка має велике значення як сувенірний продукт. Вироби майстрів не лише додають різноманіття внутрішньому ринку, а й стають популярними сувенірами для туристів. Такий підхід до творчості сприяє розвитку туристичної галузі, привертаючи увагу до

унікальності українського народного мистецтва і сприяючи підтримці майстрів та їхньої спадщини.

У висновках важливо підкреслити, що опішнянська художня кераміка не лише демонструє різноманітність художніх технік та високий рівень майстерності, але й виступає як живий образ української культури. Вона має значний потенціал для вивчення, цінування та передачі в подальших поколіннях.

Основні мотиви творчості опішнянських майстрів охоплюють зображення рослинних орнаментів, птахів, звірів, а також жанрові сцени, що відображають теми праці й ремесла (мисливці, пастухи, листоноші), народні гуляння й обрядовість (молодята, музиканти та інші).

Серед ключових технік опішнянського художнього розпису можна виділити наступні:

1. Фляндрівка. Ця техніка полягає в обливанні ледве підсушених виробів різними кольорами глини, за допомогою резинової груші, яка виливає фарбу через соломину.

2. Затуплена обливка. Під час цієї техніки, біла обливка розмічається червоним черепком за допомогою затупленого шильця. Деякі елементи узору потім розфарбовуються коричневим ангобом або глазур'ю різних відтінків.

Щодо особливостей опішнянського розпису, можна відзначити наступне:

1. Витончені рельєфи і текстури. Майстри створюють глибокі рельєфи, що відображають деталі образів та елементів, а також використовують різні текстури для надання виробам унікального та естетичного вигляду.

2. Увага до деталей. Велика увага приділяється тонкому витонченню деталей, таких як костюми музикантів чи анімальні фігури, що підкреслює їхню індивідуальність та унікальність.

3. Геометричні і рослинні мотиви. Використання геометричних та рослинних форм у розписах для створення вишуканих орнаментів, де гармонійно поєднуються різні кольори та форми.

4. Стриманість і збереження традицій. Використання традиційних методів розпису та заглиблення в традиційні техніки, що робить опішнянський розпис впізнаваним та автентичним.

Розпис гільзи від снаряду, як артоб'єкту став на сьогодні частою формою вираження патріотизму та підтримки військових, що борються за незалежність та територіальну цілісність України. Ця практика набула особливого значення під час війни в Україні проти російської агресії, коли громадяни виражали свою підтримку військовим через мистецьке перетворення гільз від снарядів. Це викликало значний інтерес як серед військових, так і серед громадськості, яка бачила в цьому вияв патріотизму та спосіб виразити свою підтримку учасникам війни.

Ця форма мистецтва є не лише засобом виразності, але й способом вшанування пам'яті та підтримки вояків. Розписи на гільзах стають своєрідними творами мистецтва, що передають дух боротьби та солідарності українського народу в часи випробувань.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ АРТОБ'ЄКТУ ЗАСОБАМИ ОПІШНЯНСЬКОГО ХУДОЖНЬОГО РОЗПИСУ АКРИЛОМ

2.1 Визначення сюжетів для художнього розпису артоб'єкту

Формування ідеї, теми і художнього рішення артоб'єкту починалося з глибокого вивчення сучасних тенденцій українського суспільства та аналізу його ставлення до поточної військової ситуації в країні. «Головні запитання, які має ставити глядач – який сенс вкладає автор у свою роботу. А завданням художника є відповідь на це запитання» [11, с. 66].

Робота була спрямована на відтворення національної ідентичності у контексті протистояння російській агресії через мистецький вираз. У контексті сучасних викликів і відзначених тенденцій українського суспільства, що незабаром вже стануть історією, важливо визначити, як українці відгукувалися на визвольну війну проти російської окупації через мистецьке вираження своїх переживань та сподівань.

Художнє рішення артоб'єкту базувалося на використанні традиційних українських художніх стилів, таких як опішнянський та косівський розпис. «Митці використовують художні засоби, що створюють широкі зовнішні зв'язки, сукупність яких формує особливе середовище, особливу атмосферу твору – іншими словами, «художній контекст», що містить композицію як «ядро» художньої комунікації» [11, с. 67].

Мотивами для натхнення стали звичайні побутові сцени, спокійне життя людей, образи чоловіка та жінки, подвір'я, а також символіка рослинності та живництва. Ці образи стали втіленням мрії про перемогу і прагнення до відновлення мирного та спокійного життя після завершення війни.

Робота виконана у техніці акрилового розпису, що дозволило втілити на полотні глибокі почуття, а також створити яскраві образи. Основні кольори це

коричневий, зелений і жовтий, спільно з вкрапленням червоного та чорного, обрані для створення виразних композицій, що передають суть ідеї.

Для розпису на гільзі нами обрано такі сюжети:

1. Перший сюжет це танець чоловіка і жінки, які одягнуті в традиційний гуцульський одяг. Їх рухи передають енергію і радість, які супроводжують цей момент. Поруч з танцюючими ми зобразили стилізовані квіти, що додають атмосфері ніжності й краси.

Зелений, коричневий та жовтий кольори використовуються для відтворення природного відтінку квітів згідно технології опішнянського розпису. Цей сюжет втілює радісні моменти життя, відзначаючи красу української національної культури через традиційний танець і символіку квітів.

2. Другий сюжет це сцена весільного обряду, де молодята виступають у ролі головних героїв. Дівчина, увібрана у фату, а юнак у капелюху з квіткою, утілюють образи кохання і щастя. Поруч з ними розташовані округлі квіти, які символізують сонце і родинне тепло.

Зелений колір створює атмосферу життєвої сили та природності, коричневий – символ землі й родючості, а жовтий – радість і оптимізм. Цей сюжет є візією сімейних цінностей і традицій української нації.

3. У третьому сюжеті ми зобразили молоду матір з її донькою, які збирають гриби у карпатському лісі на фоні гір. Ця сцена відображає простоту та гармонію людини з природою. Зелений колір підкреслює образ рослинності, коричневий - стабільність, а жовтий – оптимістичне умиротворення.

Використання опішнянського стилю надає цьому сюжету елементи української автентичності, підкреслюючи зв'язок людини зі своєю культурою.

Підсумовуючи зазначимо, що три сюжети, втілені нами у розписі гільзи знаряддя, є не лише витворами мистецтва, а й відображенням глибоких аспектів українського життя. Кожен з них пронизаний традиційними образами, які відображають радість, кохання, сімейні цінності у гармонії з природою. Загалом, народження цього виду мистецтва свідчить про потребу

вираження патріотизму та підтримки воїнів через різні форми творчості. Це не лише спосіб висловити свої почуття, але й спосіб підтримати військових у їхній нелегкій боротьбі за волю та незалежність країни.

2.2 Етапи створення артоб'єкту з опішнянським художнім розписом у техніці акрилу

Перший етап виконання розпису гільзи від снаряду як артоб'єкту (підготовка поверхні) включав низку важливих процедур. Це – ретельне очищення поверхні гільзи від бруду, пилу, іржі тощо, за допомогою спеціальних засобів для очищення металевих поверхонь, що допомагали позбавити їх від наявних осадів та забруднень. Далі, важливим кроком було зняття попереднього фарбування або покриття з поверхні гільзи за допомогою розчиннику. Ретельне зняття фарби допомагало забезпечити рівну та чисту поверхню для подальшого нанесення розпису.

Наступним кроком було вирівнювання поверхні гільзи, вад (шліфування, виправлення подряпин, пошкоджень) які могли вплинути на якість розпису. Вирівнювання поверхні було важливим кроком для забезпечення гладкого фону для майбутнього малюнка.

Після завершення попередніх етапів підготовки поверхні гільзи, наступним кроком є нанесення основного шару акрилової фарби, який відігравав ключову роль у створенні фону для майбутнього розпису, а також забезпечував основний кольоровий тон артоб'єкту. Для цього використовувалися основні кольори. Важливим аспектом цього етапу було ретельне нанесення фарби на всю поверхню гільзи, забезпечуючи рівномірну, однорідну ґрунтовку. Для досягнення цього результату використовувалися пензлі, губка. Важливим було дотримання визначених кольорових рішень і співвідношень між кольорами для створення гармонійного фону.

Отже, нанесення основного шару акрилової фарби відбувалося у кілька етапів, з використанням різноманітних інструментів для створення

однорідного, гладкого й гармонійного фону, що став основою для подальшого розпису артоб'єкту.

Після успішного нанесення основного шару акрилової фарби, наступним етапом було створення композиції розпису. Це був ключовий момент, коли образи і сюжети, які відображали тему мистецького проекту, було втілено на поверхні гільзи. Оскільки темою були традиційні українські мотиви, ми дотримувалися автентичності розпису Опішні. Важливим аспектом цього етапу було збалансування композиції, аби кожен елемент розпису мав своє місце й вписувався до загального сюжету. Ми працювали враховуючи пропорції, для загального збалансованого вигляду трьох обраних сюжетів.

Для створення образів використано різноманітні прийоми роботи акрилом. Приділяли увагу деталям (обличчя, пластика рухів, елементи одягу, природні форми, що оточували головних персонажів розписів). Створення композиції розпису передбачало впровадження у сюжет різноманітних образів і сцен, які відображали різні аспекти життя. Це дозволило створити багатогранний образ.

Наступним етапом було детальне втілення образів й додавання нюансів до розпису. Використовуючи акрилові фарби, ми концентрувалися на кожній деталі, щоб надати їм життєвості та виразності. Різноманітні художні інструменти, такі як пензлі різної товщини, кисть для деталізації, шпачки, допомагали створювати різноманітні текстури, лінії та дрібні деталі.

Кожен елемент композиції вимагав уваги. Образи персонажів, природні елементи пророблені з особливою деталізацією.

Важливим аспектом цього етапу було також забезпечення цілісності між усіма елементами композиції. Кожна деталь мала відповідати загальній ідеї і настрою роботи, створюючи цілісну картину. Використання різних текстур, ліній та тонів дозволило збагатити образи і надати їм глибини і виразності.

Після завершення розпису на гільзі настав час провести обробку захисним лаком. Цей етап є важливим, оскільки захисний лак забезпечує

довговічність і захист художнього розпису від різних пошкоджень та зносу. Захисний лак утворив тонку плівку на поверхні гільзи, яка не лише захищає розпис від фізичних пошкоджень, таких як подряпини чи тріщини, а й допомагає уникнути втрати яскравості кольорів через вплив атмосферних умов. Цей етап завершив процес створення нашого артоб'єкту, гарантуючи його збереження від зовнішніх чинників, що можуть його пошкодити.

Таким чином, розглянуті етапи створення артоб'єкту, починаючи від підготовки поверхні до розпису й завершення захисним лаком, підкреслюють важливість системності у виконанні опішнянського художнього розпису по гільзі від снаряду у техніці акрилу робіт. Крім того, використання різних художніх матеріалів, таких як акрилові фарби й захисний лак, підкреслює необхідність технологічного підходу у виборі матеріалів для досягнення запланованого результату.

ВИСНОВКИ

Після аналізу наукової літератури й проведення дослідження проблематики створення декоративних композицій з використанням акрилових фарб були отримані наступні висновки:

Аналіз основних видів артоб'єктів сучасності дозволяє зрозуміти широкий спектр творчих можливостей, що відображають динамічність і різноманіття сучасного мистецтва. У сучасних умовах, коли Україна переживає складні випробування військової агресії з боку росії, мистецтво стає важливим інструментом вираження національної ідентичності і протистояння ворожому вторгненню.

У створеному артоб'єкті ми прагнули відобразити рефлексію на сьогоденні події, національні ідеали і бажання захисту своєї країни. Так, художній розпис снаряду з деокупованих територій Харківської області виконаний за мотивами традиційного опішнянського українського розпису.

Це не лише акт творчого вияву, а й спроба показати національний дух з вольовою готовністю української нації захищати свою землю.

Вибір техніки акрилового розпису дозволив передати глибокі почуття та емоції через яскравість кольорів і живописність композиції. Основні кольори, використані у роботі, такі як коричневий, зелений і жовтий, спільно з вкрапленням червоного та чорного, створюють живописність і виразність образів. Наш твір задуманий як символ національного єднання, важливим елементом культурного спротиву й вираження патріотизму українського народу.

Серед технік художнього опішнянського розпису слід виокремити такі:

1. Фляндрівка – обливання ледь підсушених виробів різними кольорами глини. Розпис за допомогою резинової груші з виливанням фарби через соломину.

2. Затуплена обливка – продряпування білої обливки до червоного черепка за допомогою затупленого шильця. Розфарбовування окремих елементів узорів коричневим ангобом та глазур'ю різних відтінків.

До особливостей опішнянського розпису можна віднести такі ознаки:

1. Витончені рельєфи і текстури. Нанесення глибоких рельєфів задля деталізації розпису. Використовування різних текстур для надання унікальності й естетики виробам.

2. Увага до деталей. Підкреслення індивідуальності кожного виробу через ретельну роботу з дрібними елементами.

3. Геометричні і рослинні мотиви. Створення вишуканих орнаментів, де гармонійно поєднуються кольори і форми.

4. Стриманість і заглиблення у традиції. Збереження традиційних методів розпису, що робить опішнянський розпис впізнаваним й автентичним.

Для художнього розпису гільзи з під снаряду як артоб'єкту, ми визначили такі сюжети:

1. Весілля. Пара молодих людей під час весільного обряду.
2. Танок – як символ радості мирного життя та злагоди між подружжям.
3. Збирання грибів мамою і донькою, як символ наступності поколінь та неперервності життя.

Етапи виконання розпису гільзи від снаряду включали наступні кроки:

1. Підготовка поверхні.
2. Нанесення основного шару фарби.
3. Перенесення малюнку на поверхню гільзи.
4. Робота у матеріалі за технологією опішнянського розпису.
5. Лакування роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. – Львів : Світ, 1993. – 272 с.
2. Гмиря Н. Гільза 1. Петриківський розпис. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=RIaoRgT8qKU>
3. Дідичук Н. Розписую гільзи. Декоративний розпис. Акрил. URL: https://www.youtube.com/watch?v=ul_U2DnP7rE
4. Єпіхіна Д. В. Народна кераміка опішні як джерело для розвитку українського дизайну / Д. В. Єпіхіна // Проблеми розвитку міського середовища. – 2013. – Вип. 9. – С. 62-67. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prms_2013_9_13
5. Коломієць В. Розписує тарілки і... ракети! Художниця Юлія Коваль перетворює артефакти війни на артоб'єкти : *Шо там*. URL: <https://shotam.info/rozpysuie-tarilky-i-rakety-khudozhnytsia-yuliia-koval-peretvoriuie-artefakty-viyny-na-artob-iekty/>
6. Крахматова Д. Гільзи та частини снарядів у Сумах перетворювали на артоб'єкти *Суспільне новини*. URL: <https://suspilne.media/66229-gilzi-ta-castini-snaradiv-u-sumah-peretvoruvati-na-artobekti/>
7. Кузнецова В. (2022). Арт-об'єкт як специфічна художня форма в сучасній українській моді. *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»*, (47), 163–170. URL: <https://doi.org/10.31866/2410-1176.47.2022.269631>
8. Кузьменко О. Д. Книга як арт-об'єкт: спроба соціально-філософської експлікації посткласичного інобуття книги / О. Д. Кузьменко // *Гуманітарний часопис*. – 2014. – № 2. – С. 85-94. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gumc_2014_2_12
9. Лелеки на тубусі зі снарядів: тернопільська художниця перетворює гільзи на артоб'єкти : *Інформаційно-політичний портал Тернополя «Сорока»*. URL: <https://soroka.ternopil.ua/news/maister-klas/item/36212-leleky-na-tubusi-zi-snariadiv-ternopilska-khudozhnytsia-peretvoriuie-hilzy-na-artobiekty>

10. Ликова О., Пошивайло О. Скарби Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному // Український керамологічний журнал. 2003. №2-3.
11. Міронова Т.В. «Художні та «візуальні» образи у сучасному образотворчому мистецтві. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук., журнал.* 2021. № 1. С. 64-70.
12. Намакштанська І. Є. Опішня – центр українського гончарства // *Мистецтво і культура. – Меркурій.* – 2001. – №10. – 53 с.
13. Островна О. Опішненська мальовка як унікальне явище українського гончарства // *Гуманітаристика: українські освітянські студії : збірник статей та матеріалів науково-практичної конференції : збірник статей та матеріалів науково-практичної конференції.* Ч. 2. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021. С. 39-42.
14. Полинкова Н. Мистецький фронт : У Києві майстрині розпишуть відстріляні артилерійські гільзи. URL: <https://www.stopcor.org/ukr/section-suspilstvo/news-mistetskij-front-u-kievi-majstrini-rozpishut-vidstrilyani-gilzi-z-donechchini-14-11-2022.html>
15. Пошивайло О. Ілюстрований словник народної гончарної термінології Лівобережної України : Гетьманщина. – Опішне: Українське Народознавство, 1993.– 280 с.
16. Ременяка О. С. Об'єкт у просторі сучасного мистецтва України / О. С. Ременяка // *Магістеріум. Культурологія.* – 2011. – Вип. 42. – С. 61-64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Magisterium_kul_2011_42_14
17. Сморгж Л. Розповіді про незабутнє і незабутніх : (спогади) / Л. Сморгж ; НАН України, Ін-т народознавства. Ін-т керамології; М-во культури України, Нац. музей-заповідник укр. гончарства в Опішному. – Опішне, 2017. – 863 с.
18. Титаренко В. П. Традиційні народні ремесла Полтавщини. – Навчальний посібник.– Полтава : Верстка, 2003. – 311с.

19. Трубієнко Е. Казирід Б. Майстрині з Полтавщини розписують і продають гільзи й тубуси від гранатометів: на що збирають гроші : *Суспільне Полтава*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=mtXQCFPs2aA>

20. Фляндрівка : СловОпис. *YouTube*. – Електрон. дані. – URL: <https://www.youtube.com/watch?v=oMUgtQyzIfs>.

21. Чумаченко О. П. Перфомансність як засіб створення артоб'єктів у творчості сучасних українських художників. *Мистецтвознавчі записки* : зб. наук. пр. 2022. Вип. 42. С. 10–15.

22. Шатило Вікторія. Художниця з Бучі розписує гільзи та допомагає ЗСУ *THEBUCHACITY*. URL: <https://thebuchacity.com/hudozhnyczya-z-buchi-rozpysuye-gilzy-ta-dopomagaye-zsu/>

ДОДАТКИ

Додаток А. Розписані туби з під снарядів як артоб'єкти.

Рис. А.1. Розпис тубусу з під гільзи художниці Тетяни Васенди.

Рис. А.2. Свічки з гільз виконані художницею Наталією Гмиріною.

Рис. А.3. Артоб'єкти створені майстринею Юлією Коваль.

